

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: F. J., zastoupeného JUDr. Alenou Lněničkovou, advokátkou se sídlem Jandova 8, Praha 9, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 81/11, Praha 5, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2012, čj. 003925/2012/KUSK, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2014, čj. 47 A 18/2013 – 102,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2014, čj. 47 A 18/2013 – 102, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Rozhodnutím ze dne 13. 12. 2011, čj. 935/2011, ředitelka Vyšší odborné školy a Střední odborné školy Březnice vyloučila žalobce ze střední školy.
2. Žalovaný zamítl odvolání žalobce rozhodnutím ze dne 22. 2. 2012, čj. 003925/2012/KUSK.

II.

3. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze, který usnesením ze dne 25. 4. 2013, čj. 9 A 46/2013 – 25, postoupil věc Krajskému soudu v Praze. Krajský soud usnesením ze dne 3. 11. 2014, čj. 47 A 18/2013 – 102, žalobu odmítl. Usnesení krajského soudu je, stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí správních soudů, dostupné na www.nssoud.cz a Nejvyšší správní soud na něj na tomto místě pro stručnost zcela odkazuje.

III.

4. Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), d) a e) s. ř. s.

5. Stěžovatel zpochybnil závěr krajského soudu o opožděnosti žaloby. Rozhodnutí žalovaného bylo doručeno zákonnému zástupci v té době nezletilého stěžovatele, T. J. (otec stěžovatele), dne 14. 3. 2012. Dne 23. 4. 2012 otec stěžovatele napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Obvodního soudu pro Prahu 5, který usnesením ze dne 20. 5. 2013, čj. 21 C 21/2013 – 16, řízení zastavil s tím, že věc náleží do věcné příslušnosti správních soudů. Podle § 72 odst. 3 s. ř. s. stěžovatel mohl podat žalobu ve správním soudnictví ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení (dne 6. 8. 2013) se zachováním účinků podání žaloby u obvodního soudu. Stěžovatel podal žalobu k Městskému soudu v Praze již dne 20. 3. 2013 a dne 2. 8. 2013 (pozn. NSS: den, kdy byl krajskému soudu doručen spis) byla věc postoupena Krajskému soudu v Praze. Lhůta pro podání správní žaloby tedy byla zachována.

6. Dále stěžovatel považoval napadené usnesení za nepřezkoumatelné, pokud krajský soud odmítl žalobu pro opožděnost a zároveň své rozhodnutí opřel o § 46 odst. 1 písm. a), nikoliv o § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

IV.

7. Žalovaný se ztotožnil s názorem krajského soudu. Lhůta pro podání správní žaloby proti rozhodnutí žalovaného, jež bylo zákonnému zástupci stěžovatele doručeno dne 14. 3. 2012, marně uplynula dnem 14. 5. 2012. Žalobu u obvodního soudu pro Prahu 5 podal dne 23. 4. 2012 otec stěžovatele, který se výslovně označil za žalobce, nikoliv stěžovatel zastoupený svým otcem. Žalobu je přitom třeba posuzovat „podle toho, jak byl tento úkon navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednajícího je skutečný souhlas. Ani podstatný omyl účastníka mezi tím, co procesním úkonem projevil a tím, co jím projeviti chtěl, nemá na procesní úkon a jeho účinnost žádný vliv.“ Stěžovatel podal žalobu až dne 20. 3. 2013, tedy opožděně.

V.

8. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

9. Kasační stížnost je důvodná.

10. Úvodem Nejvyšší správní soud předesílá, že usnesení o odmítnutí žaloby lze napadnout pouze z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod zmíněné ustanovení spadají také případy, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, nebo vada řízení spočívala v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, čj. 3 Azs 33/2004 – 98). Skutečnost, že stěžovatel formálně podřadil důvody kasační stížnosti i pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. však nebránila věcnému projednání kasační stížnosti, protože uplatněné námitky bylo možno obsahově podřadit pod důvody způsobující nezákonnost usnesení o

odmítnutí žaloby podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2014, čj. 8 As 16/2014 - 31).

11. Z napadeného usnesení je zřejmé, že krajský soud odmítl žalobu stěžovatele pro opožděnost; zjevně mylné uvedení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. namísto § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. v odůvodnění usnesení na tom nemohlo nic změnit. Námitka nepřezkoumatelnosti proto neobstála.

12. Dále Nejvyšší správní soud musel posoudit vliv žaloby podané dne 23. 4. 2012 u Obvodního soudu pro Prahu 5 na zachování lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 72 odst. 3 s. ř. s.

13. Krajský soud převzal závěr obvodního soudu, že žalobu k civilnímu soudu podal otec stěžovatele svým jménem, proto vyloučil uplatnění § 72 odst. 3 s. ř. s. a posoudil správní žalobu jako opožděnou.

14. Nejvyšší správní soud dal naopak za pravdu stěžovateli, že správní soud měl nahlížet na původní civilní žalobu jako na podanou v té době nezletilým stěžovatelem zastoupeným jeho zákonným zástupcem.

15. Posouzení žaloby ze dne 17. 4. 2012 jako podané otcem stěžovatele (viz zejména odůvodnění usnesení obvodního soudu ze dne 20. 3. 2013, čj. 21 C 21/2013 - 13) nezavazovalo krajský soud, který si o této otázce mohl a měl učinit úsudek sám (§ 52 odst. 2 s. ř. s. *a contrario*). Jednalo se o podstatnou otázku pro rozhodnutí o včasnosti správní žaloby, tedy o stěžovatelovo právo na přístup k soudu. Nabízely-li se dvě možné interpretace žaloby podané k obvodnímu soudu, krajský soud měl zvolit tu, která by vedla k uskutečnění stěžovatelova práva na přístup k soudu (v duchu názoru vyjádřeného rozšířeným senátem Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 12. 10. 2004, čj. 5 Afs 16/2003 - 56: „*přepjatý formalismus při posuzování náležitostí žaloby ve správním soudnictví – a stejně tak i jakýchkoliv jiných procesních úkonů účastníků řízení – naprosto neodpovídá principu materiálního právního státu, ale ani samotnému poslání soudnictví. Primárním účelem soudní ochrany obecně je poskytování ochrany subjektivním právům, a pokud jde o správní soudnictví zvláště, potom subjektivním právům veřejným; tato ochrana musí být skutečná a spravedlivá. Soudy (...) nemohou odmítnout zabývat se určitou věcí ze zcela formálních (...) důvodů, ale pouze z takových příčin, které poskytování soudní ochrany skutečně vylučují; jiný přístup by byl stěžejí ústavně-konformní a znamenal by odepření spravedlnosti. Právo na spravedlivý proces je jedním ze základních práv, které má každý vůči státu, a které mu garantuje nejen Listina základních práv a svobod, ale též Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Meze práva na spravedlivý proces stanoví jednotlivé procesní řády (např. náležitosti žaloby, lhůta pro její podání, procesní podmínky), při jejichž výkladu je v souladu s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nezbytné šetřit jejich podstaty a smyslu a nezneužívat je k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Nabízejí-li se přitom dvě interpretace, z nichž jedna hovoří ve prospěch výkonu práva na spravedlivý proces a druhá proti němu, musí soud vždy zvolit výklad první.“).*

16. Podle usnesení čj. 5 Afs 16/2003 - 56 (dále srov. např. rozsudek ze dne 12. 3. 2009, čj. 3 Ads 67/2008 - 49, nebo ze dne 19. 11. 2009, čj. 1 Afs 88/2009 - 48) spočívalo

pochybení krajského soudu v příliš formalistickém posouzení žaloby, v níž byl jako žalovaný uveden nesprávný správní orgán. V rozsudku ze dne 9. 8. 2012, čj. 9 Afs 31/2012 – 19, kasační soud posuzoval otázku nesprávného označení žalobce ve správní žalobě (jako žalobce označen úpadce jednající insolvenčním správcem, přitom správně měl žalovat přímo insolvenční správce) a uzavřel, že bylo na místě, aby krajský soud odstranil pochybnosti v osobě žalobce postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. (vyšel přitom i z judikatury Nejvyššího soudu, např. usnesení ze dne 30. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1566/96). Skutkově nejbližší nyní posuzované věci byla věc rozhodnutá rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2015, čj. 5 Ads 151/2014 – 19: *„předmětem žádosti byl sirotčí důchod tehdy nezletilé stěžovatelky a), což plyne i z žalobou napadeného rozhodnutí žalované [byť v záhlaví tohoto rozhodnutí je jako účastnice řízení nesprávně označena stěžovatelka b)]. Pokud v takové věci byla podána žaloba, bylo zapotřebí, aby si krajský soud v první řadě ujasnil, kdo je žalobkyní, tj. zda žaluje stěžovatelka b) či stěžovatelka a) zastoupená jako zákonnou zástupkyní stěžovatelkou b)“*. Kasační soud uzavřel, že *„žalobu je třeba i přes nepřesné označení žalobkyně, kdy je jako žalobkyně označena stěžovatelka b), s ohledem na její obsah posoudit jako žalobu stěžovatelky a) zastoupené zákonnou zástupkyní.“*

17. V nyní posuzované věci byl v hlavičce žaloby podané u obvodního soudu jako žalobce uveden T. J. (otec stěžovatele). Samotný text žaloby ale začíná slovy *„Jsem zákonný zástupce F. J.“* a stejné označení je uvedeno i u podpisu (*„T. J., zákonný zástupce F. J.“*). K žalobě bylo přiloženo rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2012, čj. 003925/2012/KUSK, a další písemnosti (prvostupňové rozhodnutí, odvolání, podnět k provedení přezkumného řízení atd.) týkající se řízení o vyloučení F. J. ze střední školy, proti němuž žalobce brojil (nelze přehlédnout, že byť byl v hlavičce odvolání proti rozhodnutí o vyloučení F. J. ze střední školy jako odvolatel uveden T. J., žalovaný v odvolacím řízení nepochyboval, že odvolání bylo podáno nezl. F. J. zastoupeným jeho otcem). Ve světle uvedeného Nejvyšší správní soud uzavřel, že krajský soud měl posoudit žalobu ze dne 17. 4. 2012 podle jejího obsahu jako žalobu podanou stěžovatelem zastoupeným jeho zákonným zástupcem. Pokud krajský soud pochyboval o osobě žalobce, měl nejasnosti odstranit postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. (tento postup je možný i po uplynutí lhůty pro podání žaloby, srov. např. rozsudek čj. 1 Afs 88/2009 – 48).

18. Krajský soud pochybil, posoudil-li (za situace, kdy rozhodoval již po zastavení řízení civilním soudem) včasnost žaloby ve správním soudnictví nezávisle na řízení vedeném u obvodního soudu. Vzhledem k tomu, že měl správní soud hodnotit žalobu podanou u obvodního soudu jako stěžovatelovu, měl při posouzení včasnosti žaloby zohlednit také § 72 odst. 3 s. ř. s. Napadl-li stěžovatel rozhodnutí žalovaného ve dvouměsíční lhůtě od doručení u civilního soudu (rozhodnutí doručeno dne 14. 3. 2012, žaloba u obvodního soudu podána dne 23. 4. 2012), měl soud vážit aplikaci citovaného ustanovení.

19. Stěžovatel však podal žalobu u krajského soudu (resp. městského soudu) dříve, než obvodní soud rozhodl o zastavení řízení pro nepřislušnost civilních soudů. Dále proto bylo na místě zabývat se předčasností žaloby.

20. V rozsudku ze dne 8. 2. 2006, čj. 6 As 5/2005 – 51, Nejvyšší správní soud uvedl, že *„[s]myslem odmítnutí návrhu pro předčasnost je ochrana účastníků řízení před tím, aby soud*

nerozhodoval o návrhu, u něhož není splněna podmínka řízení, přičemž nesplnění této podmínky by se mohlo negativně projevit na kvalitě rozhodování soudu. Předčasnost naopak nemá být vykládána jako prostředek procesního formalismu, a to ani ze strany soudů, ani ze strany účastníků řízení.“ Z tohoto závěru vychází judikatura Nejvyššího správního soudu, podle které nelze odmítnout jako předčasnou kasační stížnosti podanou ještě před řádným doručením rozhodnutí krajského soudu, bylo-li napadené rozhodnutí řádně doručeno v mezidobí od podání kasační stížnosti do rozhodování o ní a tím vada zhojena (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2005, čj. 3 Azs 421/2004 – 86, ze dne 23. 10. 2009, čj. 8 Afs 61/2009 – 136, ze dne 20. 10. 2009, čj. 7 Azs 8/2009 – 95, nebo ze dne 29. 6. 2011, čj. 8 As 28/2011 – 78).

21. Z obdobných principů Nejvyšší správní soud vyšel také při posuzování předčasnosti žaloby v této věci. Stěžovatel podal žalobu ve správním soudnictví ještě před zastavením řízení před obvodním soudem, tedy dříve než lhůta podle § 72 odst. 3 s. ř. s. vůbec začala plynout. Tuto vadu však bylo možno považovat za zhojenou okamžikem, kdy bylo zastaveno civilní řízení a stěžovatel byl odkázán na podání ke správnímu soudu. V době, kdy krajský soud rozhodoval o žalobě stěžovatele (dne 3. 11. 2014), bylo již řízení před obvodním soudem pravomocně zastaveno (dne 6. 8. 2013).

22. Nejvyšší správní soud uzavřel, že krajský soud měl posoudit žalobu podanou u obvodního soudu podle jejího obsahu jako podanou stěžovatelem zastoupeným zákonným zástupcem (popř. odstranit pochybnosti o osobě žalobce postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s.). Včasnost, resp. předčasnost žaloby podané ve správním soudnictví pak byla zhojena nabytím právní moci usnesení obvodního soudu čj. 21 C 21/2013 – 16 o zastavení řízení. Krajský soud proto pochybil, neprojednal-li žalobu stěžovatele věcně.

23. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto usnesení krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§110 odst. 1. s. ř. s.). V něm tento soud rozhodne vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

24. Krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí i o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 27. října 2015

JUDr. Jan Passer
předseda senátu